

ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ТА БЕЗПЕКИ ПРАЦІ В ІСПАНІЇ

*Оверченко Ж. В., студентка (гр. ХП-51, ХТФ КПІ ім. Ігоря Сікорського);
Полукаров Ю. О., к.т.н., доц. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)*

Кожна людина, яка працює в компанії чи на виробництві має право на захист та перебування у комфортному та безпечному середовищі. Роботодавці зобов'язані гарантувати безпеку для своїх працівників, але не просто дотримуватися законодавства та виправляти ситуації ризику. Це означає, що вони повинні проводити оцінку ризиків, вживати заходів у надзвичайних ситуаціях, забезпечити захисне обладнання та нести відповідальність за здоров'я своїх працівників.

Іспанія дотримується моделі соціального захисту (Інституту соціального страхування), де все іспанці мають гарантію охорони здоров'я та доступу до соціальних послуг; ці переваги охоплюють безробіття, хвороби, захист сім'ї та державну пенсійну систему. Фінансування Інституту соціального страхування (Social Insurance Institution (SII)) відбувається за рахунок двох фундаментальних джерел: податків та державних внесків. І працівники, і роботодавці сплачують свої податки, сума яких пропорційна їх заробітній платі. Держава доповнює фінансування соціального забезпечення через внески, які виділені з бюджету. Загальна кількість активних працівників, які отримували переваги від SII станом на червень 2001 року складала 15 827 451.

Охорона та безпека праці в Іспанії значно покращилась протягом останніх десяти років. Це пояснюється тими змінами до чинного законодавства, які почали покращувати стан держави починаючи з 2010 року. Так відповідно до офіційної статистики, ще в 1997 році Іспанія мала найвищий рівень захворюваності через професійні нещасні випадки серед країн Європейського Союзу (ЄС), і займала загалом третє місце за кількістю смертельних нещасних випадків на роботі [1].

Після кризи в 2008 році, Іспанія зазнала найбільшого падіння зайнятості та одного з найбільших рівнів безробіття серед всіх країн-членів ЄС. Починаючи з 2010 року, країна починає реалізовувати далекосяжні реформи, на якому права ринку праці стають більш гнучкими та ефективними. Вважається, що так звані структурні реформи є ключовими для зниження рівня безробіття.

Зміни до законодавства про захист зайнятості були запроваджені в 2010 та 2012 роках. В змінах 2010 року уряд стверджував, що умови справедливого звільнення були уточнені шляхом включення явних економічних, організаційних, технічних та виробничих причин як підстав для справедливого звільнення. Відрахування на відставку за таких умов скоротилось до 20 днів на рік роботи замість попередніх 45 днів. Одночасно термін сповіщення скорочувався з 30 до 15 днів незалежно від тривалості зайнятості. Реформа, таким чином, зменшила складність та вартість чесних та справедливих звільнень [2].

У рамках реформ 2012 року грошова компенсація за несправедливе звільнення працівників за новими постійними контрактами була зменшена до 33 днів на рік служби в порівнянні з попередніми 45. Якщо звільнення було засноване на незаконних підставах, таких як дискримінація, працівник не має права на відновлення, але лише на зменшену грошову компенсацію. Крім того, була скасована вимога адміністративного дозволу на колективні звільнення [3].

Реалізацією реформ займається Міністерство праці та соціального забезпечення, а також Іспанський національний інститут безпеки та гігієни праці. Загалом 19 автономних областей Іспанії мають певні власні компетенції у питаннях охорони праці, а місцеві правила застосовуються регіональними органами влади та регіональними центрами чи інститутами.

На рівні компанії, кожен роботодавець повинен розробити політику в галузі охорони здоров'я та безпеки, обов'язково визначаючи ризики, можливі на робочому місці. Для тих, у кого в компанії працюють 5 - 30 працівників, повинні мати представника з питань охорони здоров'я та безпеки, який обирається з існуючої робочої сили, а ті компанії, в яких працюють 31 - 49 робочих, повинні призначити спеціаліста з охорони здоров'я та безпеки, відомого як *delegado de prevención*.

Державні інспектори проводять перевірку, відвідуючи компанії кожні 3 місяці, щоб контролювати та забезпечувати дотримання вимог. За порушення можуть бути миттєво видані штрафи розміром до 6000 євро [4].

На сьогоднішній день, найвищий рівень травмованості в Іспанії під час робочого часу залишається в провінції Гвадалахара. Хоча в 2016 році він збільшився лише на 0,3%, порівняно з 25% у 2015 році. Загалом в країні рівень аварій на виробництвах в минулому році збільшився на 10%, що вдвічі більше в порівнянні з попереднім роком, а відповідно до даних Регіональної комісії з охорони здоров'я та безпеки і Міністерства праці цей загальний рівень країни в цілому збільшився на 25% у порівнянні з 2013 роком.

У Гвадалахарі аварійність стабілізується і зростає лише на 0,3% у порівнянні з показником зростання на 25% у 2015 році, однак це все ще провінція Іспанії з найбільшою кількістю аварій, що перевищує 5000 випадків на 100 000 працівників. Станом на 2016 рік, рівень нещасних випадків склав: в провінції Альбасете 3409,4 (+6,9%), Сіудад Реал 3583,9 (-1,0%), Куенца 3585,5 (+3,5%) і в Толедо 4522,2 (+4,2%) [5].

Загалом, запровадивши реформи на ринку праці, Іспанії вдалося зменшити рівень регулювання та захисту ринку праці. Ці зміни, які були здійснені іспанським урядом, дуже схильні до різних форм гнучкості ринку праці, які підтримують міжнародні установи. Незважаючи на різні невдалі реформи, Іспанія впевнено крокує у напрямку впровадження стабільного і захищеного ринку праці. Хоча, наразі проблема з високою часткою тимчасових працівників які все ще страждають на низький рівень захисту не була виправлена. Зокрема, всупереч сподіванням, реформи не сприяли зниженню рівня безробіття в цілому, а більш конкретно, вони не сприяли процесу реактивації довгострокових безробітних і так само не полегшили входження

молодих працівників до робочої сили. Замість цього, вони просто досягли успіху у скороченні безпеки для тих, хто ще працює, так і для тих, хто повертається до своїх робочих місць.

Література

1. Occupational safety and health in Spain / [Albert Sese´*, Alfonso L. Palmer, Berta Cajal, Juan J. Montañó, Rafael Jime´nez, Noelia Llorens]. // Department of Psychology, Balearic Islands University, Guillem Cifre de Colonya Building, Ctra. de Valldemossa, 07071 Palma de Mallorca, Spain. – 2002.
2. Laszlo Horwitz. Spain’s labour market reforms: the road to employment – or to unemployment? / Laszlo Horwitz, Martin Myant. – Brussels: ETUI aisbl, Brussels, 2015. – 35 p.
3. Marco estratégico catalán de seguridad y salud laboral – Barcelona, 2014. – 28 p. – (Consejo de Relaciones Laborales).
4. Safety sidelined amid Spain’s low job security. // Health + Safety at work [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.healthandsafetyatwork.com/international-safety/spain>
5. Quieres conocer la provincia de España con mayo siniestralidad? [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://prevencionar.com/2017/02/23/quieres-conocer-la-provincia-espana-mayo-siniestralidad/>.